

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Кінзерська Н.В.

аспірантка,

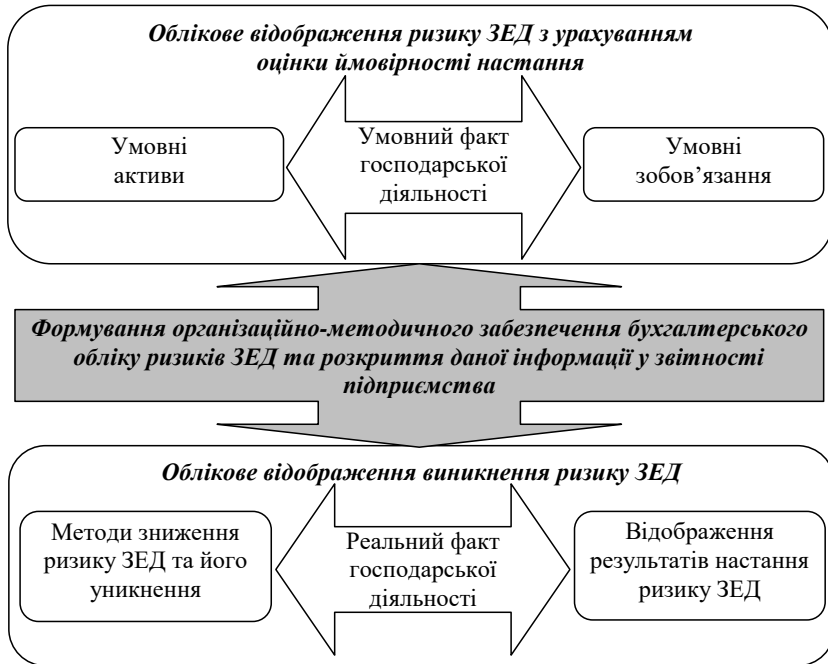
Національна академія статистики, обліку та аудиту

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ РИЗИКУ

Забезпечення ефективного здійснення зовнішньоекономічних операцій, мінімізація наслідків настання ризиків зовнішньоекономічної діяльності (далі – ризики ЗЕД), розробка дієвої системи управління ними базується на детальному опрацюванні організаційно-методичного забезпечення бухгалтерського обліку зовнішньоекономічних операцій в умовах невизначеності. На рахунках бухгалтерського обліку повинні відображатися факти господарської діяльності, здійснені в умовах невизначеності, що суттєво впливають на складові майна, доходів та витрат підприємства або ймовірність виникнення яких в майбутньому є високою. Організаційно-методичне забезпечення системи бухгалтерського обліку зовнішньоекономічних операцій в умовах ризику повинно формуватися на основі інтеграції облікового відображення умовних фактів господарської діяльності та реальних фактів господарського життя, які виникають на різних стадіях ідентифікації та впливу ризиків ЗЕД на здійснення зовнішньоекономічної операції.

Ризики ЗЕД, щодо яких існує середній рівень ймовірності настання та зона незначного або допустимого ризику, а також наслідки їх настання повинні відображатись на позабалансовому обліку у складі умовних активів та умовних зобов'язань. Такі ризики ЗЕД повинні перебувати в зоні постійного моніторингу з метою подальшої оцінки зростання ймовірності їх виникнення та розширення зони впливу. Для облікового відображення таких ризиків

доречно використовувати субрахунки 041 «Умовні активи», 042 «Умовні зобов'язання» (рис. 1).

Рис. 1. Облікове забезпечення відображення зовнішньоекономічних операцій в умовах ризику

Підтримуємо думку Кузьмінського Ю.А., Воронової М.О., що «у всіх інших випадках, коли рівень ризику не здається високим і не надає можливості відображати в обліку як теперішні події факти господарського життя з невизначеними наслідками (умовні факти), щодо яких підприємство має або не має зобов'язання перед іншими особами, необхідно вести мову про можливість передбачення і проведення заходів щодо управління ризиками з середнім рівнем прояву (зменшення, прийняття, розділення, уникнення), пояснюючи його у примітках фінансової звітності» [2, с. 5].

У випадку, якщо ймовірність настання ризику ЗЕД є високою (в межах від 50–100%), зона ризику ЗЕД є критичною або

катастрофічною, слід здійснювати одночасне облікове відображення суми умовних активів та умовних зобов'язань на позабалансових рахунках. Крім того, у даному випадку, суб'єкт господарювання може визнати забезпечення на ту частину умовного зобов'язання за відповідним ризиком ЗЕД, для якої ймовірним є вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди. В даному випадку це є зона оптимізації ризику, яка передбачає використання методу самострахування ризику. В даному випадку рахунок 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів» варто доповнити субрахунком 479 «Забезпечення витрат і платежів, зумовлених наслідками впливу ризиків ЗЕД». Запропонований методологічний підхід до відображення ризиків ЗЕД залежно від ймовірності їх настання наведено на рис. 2.

Рис. 2. Методичне забезпечення бухгалтерського обліку ризиків ЗЕД як умовних фактів господарської діяльності

Визнання й оцінка ризиків ЗЕД відповідно до запропонованого методичного підходу базується на основі критичної оцінки ймовірності настання та рівня впливу кожного окремого ризику ЗЕД. Погоджуємось з І.М. Вигівською, що «з метою управління ризиками в системі бухгалтерського обліку повинні відображатися факти господарської діяльності здійснені в умовах невизначеності, що чинять суттєвий вплив на капітал підприємства, характеризуються своєю повторюваністю (передбачуваністю), а, отже, можуть бути достовірно оцінені чи виміряні.» [1, с. 92].

Запропонований методичний підхід дозволяє акумулювати інформацію про ймовірні наслідки виникнення ризиків в процесі здійснення зовнішньоекономічних операцій, в тому числі щодо ризиків, які характеризуються меншим рівнем ймовірності настання та допустимим рівнем впливу. Розкриття зазначеної інформації у примітках до фінансової звітності дозволяє надати достовірну та повну інформацію щодо особливостей здійснення зовнішньоекономічних операцій в умовах ризику суб'єктом господарювання. Зазначені вище методичні положення облікового відображення зовнішньоекономічних операцій в умовах ризику з урахуванням методів зниження його рівня, дозволяє акумулювати інформацію про формування та вплив кожного окремого ідентифікованого виду ризику ЗЕД на фінансові результати діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гнилицька Л.В. Інформаційне забезпечення ризиками підприємницької діяльності: обліковий аспект. *Економічні інновації*. 2014. Вип. № 57. С. 88–100.
2. Кузьмінський Ю.А., Воронова М.О. Бухгалтерський (фінансовий) облік ризиків як фактів господарського життя з невизначеними наслідками. *Науково-практичне видання «Незалежний аудитор»*. 2016. № 17 (III). С. 2–6.